

Є. І. Головаха

Колектив

КОЛЕКТИВ (від лат. *collectivus* – збірний) – група людей, об'єднаних спільною діяльністю, що ґрунтується на спільних інтересах, нормах, соціально значимих цілях. Найчастіше термін «К.» використовують стосовно компакт. соц. груп, які функціонують у певних сферах сусп. життя (трудові, навч., аматор. тощо). У такому значенні К. складається з окремих індивідів, які виконують певні соц. функції за формал. приписами як чл. офіц. організацій або об'єднуються у неофіц. К. за критеріями спіл. інтересів, взаєм. відповідальності та соц. підтримки. Їх поділяють на первинні (різновид малих груп, усі чл. яких перебувають у безпосеред. контакті – навч. група, аматор. гурток та ін.) і вторинні (напр., К. організацій, підприємств, твор. спілок). Існують різні погляди на роль і місце К. у соц. структурі. Хоча заг.-визнаним є уявлення про колективність як одну з визначал. рис соціальності як такої, суспільствознавці по-різному трактують К. як осередок сусп. життя. Прихильники марксист. традиції (особливо у рад. ідеол. інтерпретації) розглядали його як вищий рівень розвитку соц. групи, для якої властивий пріоритет заг. (суспільно значимих) цілей діяльності над індивід. (егоїстичними). Такий погляд базується на принципі колективізму, згідно з яким розвиток особистості можливий лише у поєднанні індивід. цілей, інтересів і цінностей з наперед визначеною метою заг.-люд. прогресу на шляху подолання соціально-класової нерівності. Функцію узгодження індивідуального і суспільного виконує колективна діяльність, що охоплює усі сфери життя суспільства та формує колективіст. свідомість індивідів. Протилеж. погляду дотримувався [Е. Дюркгайм](#), який вважав колективну свідомість важливим елементом підтримання соц. порядку в традиц. суспільстві (в умовах нерозвиненої системи розподілу праці та, відповідно, нерозвиненої людської індивідуальності). Колективна свідомість поступово втрачає регулятивні функції у процесі модернізації суспільства, що потребує орган. солідарності, базованої на індивід. ініціативі та відповідальності. Сучасні емпіричні дослідж. проблеми колективізму–індивідуалізму (Г. Тріандіс, Г. Хофстеде) свідчать, що у країнах Зх. Європи та Пн. Америки орієнтація на колективізм не так поширена, як у менш розвинених країнах Азії, Африки, Лат. Америки та Сх. Європи. Це дає підстави вважати, що різноманітні К. як соц. осередки можуть функціонувати більш ефективно, якщо їхня діяльність базується на принципі узгодження і гармонізації насамперед індивід. інтересів людей як чл. соц. груп і К. у різних сферах сусп. життєдіяльності.

Рекомендована література

1. Колектив // Соціологія: терміни, поняття, персоналії: Навч. слов.-посіб. К.; Л., 2002;
2. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів. Х., 2009.

Бібліографічний опис:

Колектив / Є. І. Головаха // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-5525>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).